

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності « 6.07072 «Фінанси, банківська справа та страхування »
за освітньою програмою « Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування»
на тему: « Дефіцит Державного бюджету України та механізм його
фінансування»

Виконавець:

студент центру заочної та вечірньої
форми навчання факультету

Горошко Олександра Сергіївна

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доц. Коцюрубенко Г.М.

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми: Сьогодні спостерігається нерівномірне співвідношення джерел фінансування бюджету та використання державних коштів. Економічний розвиток нашої держави не є задовільним, адже подолати кризу у фінансовій системі та соціально – економічному розвитку вона самостійно не може. Актуальною ця проблема є для сучасної України, тому що в останні десятиліття фінансування державного бюджету помітно зменшилося.

Мета дослідження: Метою дослідження стало вивчення сутності та причин виникнення державного дефіциту, аналіз його стану та механізму функціонування

Завдання дослідження:

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- узагальнити поняття дефіциту Державного бюджету, його сутності та причин виникнення;
- вивчити механізм фінансування дефіциту Державного бюджету;
- розглянути практику формування дефіциту Державного бюджету України протягом 2015-2019 рр.;
- дослідити стан та структуру фінансування дефіциту державного бюджету протягом 2015-2019 рр.;
- проаналізувати зарубіжний досвід управління дефіцитом бюджету;
- запропонувати шляхи підвищення ефективності дії механізму фінансування дефіциту Державного бюджету України.

Об'єкт дослідження: Об'єктом дослідження є державний дефіцит як інструмент реалізації фінансової політики, за допомогою якого досягаються основні цілі розвитку національної економіки.

Предмет дослідження: Предметом дослідження виступають теоретичні та практичні проблеми, пов'язані з управлінням державним дефіцитом та контроль за механізмами його фінансування.

Методи дослідження : Методологічна база дослідження ґрунтується на загальнонаукових та спеціальних методах дослідження та сучасних інформаційних підходах, що дають можливість наукового обґрунтування сутності, завдань, основних складників процесу формування дефіциту бюджету, визначення напрямів його подальшого розвитку та підвищення ефективності заходів з його подолання.

Інформаційна база дослідження: Інформаційною базою дослідження стали нормативно-правові та законодавчі акти з питань реалізації державної фінансової політики України, звіти Міністерства економіки України, Міністерства фінансів України, Державного казначейства України, наукова література та джерела з мережі Інтернет.

Структура та обсяг роботи: Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків. Загальний обсяг роботи становить 100 сторінок. Основний зміст викладено на сторінках 3-70. Робота містить 8 таблиць, 4 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні основи дефіциту Державного бюджету та механізм його фінансування»** розглянуто поняття дефіциту Державного бюджету, механізм фінансування, сутність та причини виникнення.

У другому розділі **«Аналіз дефіциту Державного бюджету України та реалізації механізму його фінансування»** проаналізовано практику формування, стан та структуру дефіциту Державного бюджету України протягом 2015-2019 рр.

У третьому розділі **«Напрями вдосконалення механізму фінансування дефіциту Державного бюджету України»** проаналізовано зарубіжний досвід управління дефіцитом бюджету та запропоновано шляхи підвищення ефективності дії механізму фінансування дефіциту Державного бюджету України.

ВИСНОВКИ

Стан Державного бюджету будь – якої держави відображає економічний та соціальний розвиток країни. Уряд кожної країни зацікавлений в нарощуванні бюджетного потенціалу, адже це дає можливість державі в повному обсязі виконувати свої функції та покращувати рівень життя і добробуту населення.

В ході дослідження були зроблені наступні висновки:

1. Рівновага Державного бюджету дуже ретельно вивчається сучасними вченими. Дисбаланс доходів та видатків бюджету країни – бюджетний дефіцит – сприймається ними досить критично. Його основне завдання – стимулювати економіку країни до розвитку та пошуку нових альтернативних шляхів модернізації фінансової системи. Дефіцит бюджету є активним інструментом державної фінансової політики, що передбачає здійснення на різних рівнях перерозподілу ВВП через бюджет, централізацію грошових коштів у межах бюджетної системи, регулювання використання цих коштів; пріоритетні джерела фінансування, вибір засобів досягнення збалансованості бюджету тощо.

2. Фінансування дефіциту бюджету може бути зовнішнім та внутрішнім. Зовнішнє фінансування дефіциту забезпечується на загальних або пільгових умовах (безповоротні субсидії зарубіжних країн, безвідсоткові позики, пільгові позики з низькими ставками та тривалими строками погашення). За таких умов дефіцит не впливає негативно на економіку, а ще може бути позитивним, якщо фінансування буде передбачає продуктивне використання ресурсів. Зовнішнє фінансування дефіциту бюджету є найменш інфляційним.

Внутрішнє боргове фінансування бюджетного дефіциту часто ототожнюють із антиінфляційною альтернативою монетизації. Але інфляцію можливо тільки пригальмувати, а не уникнути. Якщо розміщувати облігації державних позик серед населення, динаміка інфляційного напруження

послабшає. Зростання внутрішнього боргу зумовлює зростання видатків на його обслуговування, тому дефіцит бюджету і державна заборгованість збільшуються.

3. За умови трансформаційних процесів в економіці України за 2015 – 2019 рр. поставало питання необхідності удосконалення фінансової системи, у тому числі підвищення стимулюючої функції бюджетної системи за рахунок регулювання і коригування обсягу дефіциту бюджету. Починаючи з 2015 року, внутрішні та зовнішні шоки, а також ескалація військового конфлікту на Сході України негативно вплинули на розвиток економіки, знизили довіру та розбалансували фінансові ринки.

Економічна активність населення країни помітно скоротилася, в результаті чого знецінилася національна грошова одиниця, зросли адміністративні ціни, прискорилося інфляція споживчих цін. протягом аналізованого періоду дефіцит Державного бюджету з кожним роком зростав. Також можна стверджувати, що динаміка була циклічною – 2015-2016 роки та 2017-2018 роки. Максимальний дефіцит державного бюджету у 2,94% спостерігався у 2016 році.

4. Фінансування дефіциту Державного бюджету в Україні у 2015 – 2018 рр. відбувалося за такими напрямками: залучення позик (внутрішні та зовнішні запозичення у формі кредитних угод, облігацій, казначейських зобов'язань); приватизація державного майна; фінансування за активними операціями (в т.ч. і за придбанням цінних паперів). у 2015 – 2019 рр. бюджетна політика України в напрямку фінансування дефіциту Державного бюджету характеризувалася неефективним використанням запозичень (здебільшого відбувалося фінансування поточних видатків), загрозою сталого соціально - економічного розвитку і фінансовій стабільності країни, формуванням загроз довгострокового характеру для національної фінансової безпеки.

Проблема дефіцитної незбалансованості Державного бюджету за 2015 – 2019 рр. змушує сьогодні Україну вживати кардинальних заходів для її

подолання. За умови обмеженості політики щодо скорочення бюджетних витрат і стимулювання додаткових надходжень можна спонукати уряд встановлювати в майбутньому законодавчі норми — специфічні фіскальні правила та бюджетні обмеження, які б оптимізували розмір дефіциту або заборонили його.

5. Причини Дефіциту бюджету у зарубіжних країнах на кінець 2019 – початок 2020 року пояснюються цілим рядом факторів: знижується рівень суспільного виробництва; наявність глибокої структурної й технологічної незбалансованості виробництва, постійне виснаження природних ресурсів, зниження науково-технічного потенціалу; послаблення контролю за фінансово-господарською діяльністю підприємств, постійне зростання цін, інфляція; нераціональна зовнішньоекономічна діяльність; великомасштабний оборот «тіньового» капіталу; великі непродуктивні витрати, приписки, крадіжки, втрати виробленої продукції тощо.

У кожній країні структура Державного бюджету має свої національні особливості, а дефіцит його залежить від характеру адміністративної системи, структурних особливостей економіки й інших факторів.

6. Щоб оптимізувати механізми фінансування дефіциту бюджету України, передусім, треба навчитись ефективно управляти фінансовими ресурсами держави при тому, щоб максимально економно, ефективно та результативно задовольняти соціально-економічні потреби й прагнення громадян. Підвищення ефективності дії механізму фінансування дефіциту Державного бюджету України - це трудомісткий процес, що триватиме не один рік. Наведені заходи й рекомендації сприятимуть оптимізації видатків і доходів державного бюджету, удосконаленню джерел їх фінансування, розробленню й упровадженню виваженої грошово – кредитної політики, в якій буде враховано досвід провідних країн світу.

У результаті для України в майбутньому можливе формування в бюджеті пріоритетних статей видатків та доходів, формування оптимального його дефіциту. Розглянуті в дослідженні питання та наведені пропозиції є

надзвичайно актуальними в контексті процвітання й добробуту країни, адже ефективне використання бюджетних коштів сприятиме зменшенню дефіциту бюджету, підтримці стабільності фінансової системи держави і стане запорукою якісного економічного розвитку.

АНОТАЦІЯ

Горошко Олександра Сергіївна

«Дефіцит Державного бюджету України та механізм його фінансування».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності « 6.07072 «Фінанси, банківська справа та страхування » за освітньою програмою « Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування» Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2020.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти поняття дефіциту Державного бюджету, його сутності та причин виникнення. Також вивчено механізм фінансування дефіциту Державного бюджету

Проаналізовано практику формування дефіциту Державного бюджету України протягом 2015-2019 рр. та стан і структуру фінансування дефіциту державного бюджету протягом 2015-2019 рр. Також проаналізовано зарубіжний досвід управління дефіцитом бюджету

Запропоновано шляхи підвищення ефективності дії механізму фінансування дефіциту Державного бюджету України.

Ключові слова: *«державний борг», «дефіцит бюджету», «бюджетна політика», «структура видатків», «дохідна частина», «зарубіжний досвід», «облігації», «державні позики»*

ANNOTATION

Horoshko Olexandra Serhieвна

"Deficit of the State Budget of Ukraine and its financing mechanism".

Qualification work for the Bachelor's degree in the specialty "6.07072 Finance, banking and insurance"

Under the educational program "Finance, financial management and insurance"

Odessa National Economic University. - Odessa, 2020.

The paper deals with the theoretical aspects of the concept of the State Budget deficit, its nature and causes. The mechanism of financing the state budget deficit has also been studied.

The practice of forming the State Budget Deficit of Ukraine during 2015-2019 and the state and structure of financing the state budget deficit during 2015-2019 are analyzed. The foreign experience of managing the budget deficit is also analyzed.

The ways of increasing the effectiveness of the mechanism of financing the deficit of the State Budget of Ukraine are proposed.

Keywords: *“publicdebt”, “budgetdeficit”, “budgetpolicy”, “expenditurestructure”, “revenuepart”, “foreignexperience”, “bonds”, “governmentloans”*